

Pensioenbrochure

Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun mei 2007

De pensioenregeling van Cosun in het kort

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Pensioen in het algemeen	
Pensioen bij Cosun	
Opbouw via een eindloon- en middelloonregeling en een beschikbare premieregeling	
Hoe wordt uw pensioen gefinancierd?	
Hoe blijft uw pensioen op peil na pensionering?	
Overgangsregelingen	
Meer informatie	
Wat bouwt u op?	5
Ouderdomspensioen	
Nabestaandenpensioen	
Arbeidsongeschiktheidspensioen	
Keuzes en veranderingen	9
De keuze die u kunt maken tijdens uw dienstverband	
Keuzes die u kunt maken bij uw pensionering	
Verandering in uw situatie	11
Wat gebeurt er wanneer uw relatie eindigt?	
Nieuw in dienst en uit dienst	
Meer of minder gaan werken	
Een periode met verlof	
Arbeidsongeschiktheid	
Voorbehoud	13

Inleiding

1.1 Pensioen in het algemeen

In deze brochure vindt u een eenvoudige uitleg van het pensioenreglement van Cosun. In dit reglement staat de pensioenregeling beschreven die de Koninklijke Coöperatie Cosun U.A. (hierna Cosun) vanaf 1 januari 2006 aanbiedt aan alle medewerkers van 25 jaar en ouder. Voor werknemers die vóór 1 januari 2006 al aan de pensioenregeling deelnamen gelden uitzonderingen. Hierop komen we later in de brochure terug.

Met ingang van 1 januari 2008 wordt het reglement op onderdelen aan de Pensioenwet aangepast.

Zo zal bijvoorbeeld de toetredingsleeftijd voor deelname aan de pensioenregeling worden verlaagd naar 21 jaar. Deelname aan de regeling geeft u recht op een uitkering. U krijgt deze uitkering in principe als u 65 jaar bent geworden en stopt met werken.

Het pensioen via uw werkgever is de officiële uitleg van het begrip 'pensioen'. In de praktijk is het woord 'pensioen' echter een verzamelnaam voor drie verschillende pijlers, namelijk:

1e pijler: het pensioen van de overheid – de Algemene Ouderdomswet (AOW) en de Algemene Nabestaandenwet (ANW)

2e pijler: het pensioen dat u opbouwt bij de werkgever

3e pijler: het privé-pensioen dat bestaat uit de eigen middelen die u zelf inzet voor uw pensioenvoorziening. Bij eigen middelen kunt u denken aan spaargeld en lijfrentes.

Algemeen kan worden gesteld dat pensioen uw toekomstig inkomen is.

In deze brochure gaan wij in op de tweede pijler: het pensioen dat u opbouwt bij Cosun. U leest meer over de onderdelen van de pensioenregeling, de wijze waarop u pensioen opbouwt en de wijze waarop het pensioen gefinancierd wordt.

1.2 Pensioen bij Cosun

Iedereen die in dienst van Cosun is en 25 jaar of ouder is, neemt automatisch deel aan de regeling en bouwt pensioen op. De opbouw stopt als u met pensioen gaat, komt te overlijden of uit dienst treedt bij Cosun.

De pensioenregeling van Cosun omvat twee onderdelen:

1. De regeling basispensioen, waarmee u ouderdomspensioen opbouwt. Hierin is ook een nabestaandenpensioen opgenomen, dat tot uitkering komt wanneer u overlijdt, en een arbeidsongeschiktheidspensioen, dat onder bepaalde voorwaarden tot uitkering komt wanneer u arbeidsongeschikt wordt.
2. De regeling collectief pensioensparen, waarmee u extra ouderdomspensioen en partnerpensioen opbouwt. Het ouderdomspensioen gaat in principe in op leeftijd 65 jaar, maar u kunt ervoor kiezen om het eerder in te laten gaan. Hierover vertellen we u meer in deel 3 'Keuzes en veranderingen' van deze brochure.

1.3 Opbouw via een eindloon- en middelloonregeling (basispensioen) en een beschikbare premieregeling (collectief pensioensparen)

Een deel van uw pensioen bouwt u op via een eindloonregeling, een ander deel via een middelloonregeling en weer een ander deel via een beschikbare premieregeling. Wat wil dat zeggen?

In een eindloonregeling is uw pensioen gebaseerd op het vaste salaris dat u het laatst verdiende bij Cosun. Elk jaar dat u werkt bouwt u pensioen op over het vaste salaris dat u in dat jaar verdient. Na een salarisverhoging wordt het deel dat u eerder heeft opgebouwd 'opgetrokken' naar het nieuwe salarisniveau.

Daarnaast bouwt u pensioen op via een middelloonregeling. Dit pensioen is gebaseerd op de variabele salarisbestanddelen, zoals ploegentoeslag en uitbetaalde overuren die u gemiddeld verdiend heeft. Elk jaar dat u werkt, bouwt u pensioen op over het variabele salaris dat u in het voorgaande jaar heeft verdiend. De eerder opgebouwde aanspraken worden verhoogd met de loonindex. Het pensioen dat via de middelloonregeling wordt opgebouwd is dus gebaseerd op het gemiddelde van de totaal verdiende variabele salarisbestanddelen.

Ten slotte bouwt u ook nog een deel op via een beschikbare premiereregeling als u werkt bij Suiker Unie, Sensus, Cosun Hoofdkantoor, Cosun Holding B.V. maar alleen als u geboren bent na 31 december 1949. Cosun betaalt een percentage van uw 'spaarsalaris' aan premie. Dit spaarsalaris bestaat onder andere uit uw vaste maandsalaris, de vaste toeslag, ploegentoeslag en de hierover berekende vakantietoeslag en resultatenuitkering. De hoogte van het premiepercentage is afhankelijk van uw leeftijd. De premies worden door het pensioenfonds belegd.

Als u met pensioen gaat, wordt het gespaarde pensioenkapitaal omgezet in een ouderdomspensioen en een partnerpensioen ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen. De uiteindelijke hoogte van het pensioen hangt af van de hoogte van de gestorte premies en het rendement dat het pensioenfonds heeft behaald. In tegenstelling tot het pensioen dat u opbouwt via de eindloon- en middelloonregeling is het dus geen vast pensioen dat afhankelijk is van uw salaris.

In paragraaf 2.1 van deze brochure leest u meer over deze regelingen.

1.4 Hoe wordt uw pensioen gefinancierd?

Uw werkgever stort ieder jaar een premie om de pensioenregeling te financieren. De premie wordt voor het grootste deel gebruikt voor de opbouw van uw pensioen. Daarnaast is een bedrag inbegrepen voor het verzekeren van het partner- en wezenpensioen en het afdekken van het arbeidsongeschiktheidsrisico. Verder is een deel van de premie bestemd voor het dekken van de uitvoeringskosten van het pensioenfonds.

In principe betaalt uw werkgever deze premie. Het kan echter zijn dat u zelf een deel betaalt. In uw persoonlijke arbeidsovereenkomst of in een onderdeel van de geldende arbeidsvoorwaardelijke regeling staat beschreven hoe hoog deze eigen bijdrage in dat geval is.

1.5 Hoe blijft uw pensioen op peil na pensionering?

Het leven wordt steeds duurder. Met 100 euro kunt u straks minder kopen dan nu. Dat wordt veroorzaakt door inflatie. Om daling in waarde te voorkomen wordt uw pensioen dat u vanaf de pensioendatum ontvangt, onder voorwaarden, aangepast aan de inflatie. Dit wordt ook wel indexatie genoemd. Indexatie vindt plaats als de financiële positie van het fonds dit toelaat. Het bestuur stelt ieder jaar vast of en zo ja, met welk percentage de pensioenen geïndexeerd worden. Voor de hoogte van de indexatie van de pensioenen wordt onder andere gekeken naar de ontwikkeling van het prijspeil. Pensioenen kunnen wel worden verhoogd, maar zullen in principe nooit worden verlaagd.

Let op: Er is geen sprake van recht op indexatie en het is ook voor de lange termijn niet zeker of en in hoeverre indexaties zullen worden verleend. Er is ook geen geld gereserveerd voor toekomstige indexaties. Het geld voor indexaties moet komen uit het rendement op beleggingen.

1.6 Overgangsregelingen

1.6.1 Geboren op of na 1 januari 1950

Als u tot 31 december 2005 overbruggingspensioen opbouwde en u bent geboren op of na 1 januari 1950, dan heeft u binnen het fonds recht op prepensioen. Het overbruggingspensioen dat u eerder bij Zwitserleven opbouwde is namelijk per 1 januari 2006 omgezet in een prepensioenaanspraak bij Pensioenfonds Cosun. Dit geldt voor deelnemers waarvoor het arbeidscontract gebaseerd is op de CAO. Voor deelnemers met een individuele arbeidsovereenkomst geldt dat het opgebouwde ouderdompensioen en het tijdelijk ouderdompensioen eveneens zijn omgezet in een prepensioenaanspraak bij het fonds. Het prepensioen wordt uitgekeerd tussen uw 62e verjaardag en uw 65e verjaardag. U kunt dit pensioen echter om laten zetten in extra ouderdompensioen dat levenslang wordt uitgekeerd.

1.6.2 Geboren vóór 1950

Bent u geboren vóór 1950, dan verandert er in principe niets ten opzichte van de oude regelingen. Als u overbruggingspensioen opbouwt bij Zwitserleven ontvangt u vanaf uw 62 tot uw 65e verjaardag een overbruggingspensioen. Op uw 65e verjaardag start de uitbetaling van het ouderdompensioen bij het fonds. Bent u een deelnemer met een individuele arbeidsovereenkomst met Cosun en bent u geboren vóór 1950? Dan blijft de standaardpensioenleeftijd 62 jaar. Tussen uw 62e en 65e jaar ontvangt u naast uw ouderdompensioen ook een tijdelijk ouderdompensioen uit het fonds. Wilt u meer weten over de overgangsregelingen en de opbouw van uw pensioenaanspraken? Neem dan contact op met het Pensioenbureau.

1.7 Meer informatie

De tekst in deze brochure is een samenvatting van het pensioenreglement. Er kunnen dan ook geen rechten aan worden ontleend. Mocht u na het lezen van deze brochure meer willen weten, dan kunt u het volledige reglement erop naslaan. Ook kunt u voor meer informatie terecht bij de uitvoeringsorganisatie van het pensioenfonds. Voor het volledige adres verwijzen wij u naar de laatste pagina van deze brochure.

Wat bouwt u op?

Zoals u in deel 1 van deze brochure heeft kunnen lezen, bestaat de regeling uit een basispensioenregeling en een regeling collectief pensioensparen. In deze regelingen worden drie pensioenvormen verzekerd, namelijk ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen. Hierna leggen wij deze pensioenvormen uit.

2.1 Ouderdomspensioen

Tijdens deelname aan de pensioenregeling bouwt u jaarlijks een stukje van uw totale ouderdomspensioen op. Het ouderdomspensioen gaat in principe in op 65-jarige leeftijd en wordt uitgekeerd tot uw overlijden.

2.1.1 Opbouw over het vaste deel van uw salaris

Over het vaste deel van uw salaris bouwt u pensioen op via een eindloonregeling. Het uitgangspunt voor de opbouw binnen deze regeling is het vaste pensioensalaris. Dit salaris bestaat uit:

- 12 maal uw bruto maandsalaris, inclusief een eventuele vaste toeslag.
- Hierover berekende vakantietoeslag.
- Hierover berekende resultatenuitkering, wanneer uw arbeidscontract op de CAO is gebaseerd.

U hoeft niet over dit hele salaris pensioen op te bouwen, want u ontvangt na uw 65e ook AOW van de overheid. Daarom wordt een gedeelte van uw salaris niet meegenomen bij de berekening van uw pensioen. Dit gedeelte heet de 'franchise'. Bij Cosun bedraagt de franchise in 2007 € 17.187,-. De hoogte van de franchise wordt jaarlijks aangepast. Wat overblijft na aftrek van de franchise is de pensioengrondslag, het deel van het salaris waarover u pensioen opbouwt.

Jaarlijks bouwt u 1,75% van uw pensioengrondslag aan ouderdomspensioen op. Bij 40 deelnemersjaren komt dit neer op 70%.

Voorbeeld

Yvonne is 25 jaar. Haar vaste pensioensalaris bedraagt € 25.000,- bruto per jaar. Dan is haar pensioengrondslag gelijk aan € 25.000,- – € 17.187,- = € 7.813,-. Over dit bedrag bouwt Yvonne in dit jaar 1,75% pensioen op, dus 1,75% van € 7.813,- = € 136,73.

Stel dat Yvonne slechts 5 jaar in dienst zou blijven op basis van hetzelfde salaris, dan zou zij vanaf haar 65e ieder jaar, naast haar AOW, jaarlijks € 683,65 (5 x € 136,73) uitgekeerd krijgen door het pensioenfonds. Dit bedrag wordt nog verhoogd met eventuele indexaties, maar uitsluitend indien de financiële positie van het fonds dit toelaat en het fonds besluit een indexatie toe te kennen.

Stel dat u meer gaat verdienen, dan wordt het pensioen dat u eerder heeft opgebouwd automatisch verhoogd.

Voorbeeld

Stel dat Yvonne toch in dienst blijft en vervolgens € 30.000,- gaat verdienen. Neem ook aan dat de franchise in dat jaar € 18.500,- bedraagt. Het zesde jaar bouwt ze 1,75% van (€ 30.000,- – € 18.500,-) op, ofwel € 201,25 in plaats van € 136,73. De vijf voorgaande jaren worden 'opgetrokken' tot hetzelfde bedrag. In totaal heeft ze nu dus recht op 6 x € 201,25 = € 1.207,50 pensioenuitkering per jaar.

Let op: De regeling heeft een maximum salaris waarover u pensioen op kunt bouwen. Dit maximum bedraagt in 2007 € 120.618,-. Over het salaris daarboven bedraagt het opbouwpercentage 1%.

2.1.2 Opbouw over het variabele deel van uw salaris

Over het variabele deel van uw salaris bouwt u pensioen op via een middelloonregeling. Het uitgangspunt voor de opbouw binnen deze regeling is het variabele pensioensalaris. Dit salaris bestaat uit de flexibele toeslagen en vergoedingen. Denk hierbij aan de ploegen- en overwerktoeslag. Deze toeslagen en vergoedingen worden verhoogd met de hierover berekende vakantie- en resultatenuitkering.

Jaarlijks bouwt u 1,75% ouderdomspensioen op over dit deel van uw salaris. De opbouw verloopt net zo als onder 2.1.1, met dat verschil dat eerder opgebouwde rechten niet worden opgetrokken bij een salarisverhoging, maar jaarlijks worden geïndexeerd met de loonindex, dat is het percentage waarmee de salarissen volgens de CAO in het afgelopen jaar zijn aangepast.

2.1.3 Opbouw via de regeling collectief pensioensparen

Als u meedoet aan de regeling collectief pensioensparen wordt door uw werkgever maandelijks een premie aan het pensioenfonds betaald. Deze premies worden vervolgens door het pensioenfonds belegd.

Hieronder wordt een voorbeeld uitgewerkt. Hierin wordt gesproken over een premiegrondslag A en een premiegrondslag B. Premiegrondslag A is gelijk aan het salaris verminderd met franchise A (in 2007 gelijk aan € 17.187,-). Premiegrondslag B is gelijk aan het verschil tussen franchise A en franchise B (in 2007 gelijk aan € 14.915,-).

De premie-inleg in de regeling collectief pensioensparen wordt berekend door elk van beide premiegrondslagen te vermenigvuldigen met een premiepercentage. Deze percentages zijn opgenomen in deel II van het pensioenreglement ('Collectief pensioensparen', artikel 7 lid 2).

Voorbeeld

Mark is 25 jaar. Zijn pensioensalaris voor de regeling collectief pensioensparen bedraagt € 30.000,- per jaar. Binnen de regeling collectief pensioensparen gelden in 2007 voor hem de volgende premiegrondslagen:

Pensioensalaris	€ 30.000,-
Franchise A	€ 17.187,-
Premiegrondslag A	€ 12.813,-
Premiegrondslag B	€ 2.272,- (= € 17.187 - € 14.915)

Omdat Mark 25 jaar is, gelden voor hem een premiepercentage van 1,0125% over pensioengrondslag A en een premiepercentage van 8,1% over premiegrondslag B. In totaal wordt voor Mark dit jaar $1,0125\% \times € 12.813,- + 8,1\% \times € 2.272,- = € 313,76$ ingelegd voor de opbouw van pensioenkapitaal.

Alle ingelegde premies vormen samen het spaarkapitaal. Het kapitaal wordt jaarlijks verhoogd of verlaagd, afhankelijk van het beleggingsrendement dat het fonds heeft behaald. Op de pensioendatum wordt het opgebouwde kapitaal omgezet in een recht op ouderdomspensioen in combinatie met een partnerpensioen ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen.

2.2 Nabestaandenpensioen

Uw pensioen geeft u de garantie dat u later ook inkomen heeft. Deze zekerheid geldt ook voor uw partner die een partnerpensioen zal ontvangen, mocht u onverhoopt komen te overlijden. Als u bij uw overlijden kinderen heeft die jonger zijn dan 18 jaar, dan ontvangen zij een wezenpensioen. Hieronder leggen we beide vormen van nabestaandenpensioen uit.

2.2.1 Partnerpensioen

Allereerst is belangrijk vast te stellen wie als 'partner' wordt gezien. Het fonds houdt de volgende criteria aan:

Een 'partner' is:

- Uw echtgenoot/echtgenote
- Uw geregistreerde partner
- De partner waarmee u samenwoont.

Het samenwonen moet vastgelegd zijn in een bij de notaris opgestelde samenlevingsovereenkomst.

U mag geen directe familie van deze persoon zijn.

Let op: Uw partner heeft alleen recht op partnerpensioen als u vóór uw pensionering bent getrouwd, een geregistreerd partnerschap bent aangegaan of een samenlevingsovereenkomst hebt gesloten. Samenwonenden zonder notariële akte hebben geen recht op partnerpensioen, behalve wanneer u kunt aantonen dat u al tenminste vijf jaar een gezamenlijke huishouding voert. Bent u jonger dan 21 jaar en heeft u een partner? Ook dan komt hij of zij in aanmerking voor partnerpensioen, mocht u komen te overlijden.

Het partnerpensioen gaat in nadat u komt te overlijden en wordt levenslang uitgekeerd. Het tijdstip van uitkeren en de hoogte van de uitkering hangt af van een aantal zaken. We leggen dit uit aan de hand van een aantal voorbeelden:

Situatie 1: Stel, u komt te overlijden nadat u bent gepensioneerd.

Komt u te overlijden, dan krijgt uw partner een partnerpensioen uitgekeerd vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u komt te overlijden. Deze uitkering geldt totdat uw partner zelf overlijdt. Het partnerpensioen is 70% van uw ouderdomspensioen.

Situatie 2: Stel, u komt te overlijden terwijl u nog in dienst bent van Cosun.

In dat geval wordt berekend hoe hoog uw ouderdomspensioen op basis van uw vaste salaris zou zijn geweest op uw 65e als u niet zou zijn overleden. Er wordt dan uitgegaan van het pensioensalaris dat u verdiende op het moment van overlijden. Uw partner ontvangt vervolgens vanaf de dag volgend op de dag waarop u komt te overlijden 70% van dit pensioen tot hij of zij zelf overlijdt. Daarnaast heeft uw partner recht op 70% van het pensioen dat u tot uw overlijden heeft opgebouwd over uw variabele salaris.

Let op: Is uw partner bij uw overlijden jonger dan 65 jaar, dan ontvangt hij of zij tot zijn of haar 65e ook nog een tijdelijk partnerpensioen. Het tijdelijk partnerpensioen bedraagt 30% van het ouderdomspensioen dat u heeft opgebouwd (wanneer u overlijdt na uw pensionering) of zou hebben opgebouwd tot uw 65e (wanneer u overlijdt vóór uw pensionering).

Situatie 3: Stel, u overlijdt voor aanvang van uw pensionering, terwijl u niet meer in dienst bent van Cosun.

Dan ontvangt uw partner 70% van het pensioen dat u hebt opgebouwd in de periode dat u in dienst was bij Cosun. Een voorwaarde is natuurlijk dat u het pensioen niet hebt overgedragen naar de pensioenuitvoerder van uw nieuwe werkgever. Het partnerpensioen gaat in vanaf de dag volgend op de dag waarop u komt te overlijden.

2.2.2 Wezenpensioen

Het wezenpensioen is een tijdelijke uitkering aan uw kinderen na uw overlijden, totdat zij 18 jaar zijn. Voor studerende kinderen kan de uitkering onder voorwaarden worden verlengd tot uiterlijk 27 jaar.

Als u als deelnemer overlijdt, dan hebben uw kinderen recht op een wezenpensioen. Het wezenpensioen bedraagt per kind 14% van het ouderdompensioen dat u zou hebben opgebouwd op basis van uw vaste salaris op uw 65e als u niet zou zijn overleden. Daarnaast ontvangt uw kind 14% van het pensioen dat u tot uw overlijden heeft opgebouwd op basis van uw variabele salaris.

2.3 Arbeidsongeschiktheidspensioen

Wanneer u voor meer dan 35% arbeidsongeschikt wordt en u een WIA-uitkering ontvangt, vult het pensioenfonds deze uitkering onder voorwaarden aan. Het uitkeringspercentage is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:

% Arbeidsongeschiktheid op grond van de WIA	Uitkeringspercentage
80 of meer	70
Van 65 tot 80	50,75
Van 55 tot 65	42
Van 45 tot 55	35
Van 35 tot 45	28

De uitkering verloopt volgens de volgende formule:

[Het uitkeringspercentage] x [het verschil tussen uw salaris en het maximale jaarloon waarover de WIA-uitkering wordt berekend]. Hierbij wordt met salaris bedoeld: uw vaste pensioensalaris, de ploegentoeslag, de daarover berekende vakantietoeslag en resultatenuitkering.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen gaat in één jaar na de datum waarop de WIA-uitkering is ingegaan en wordt uitgekeerd zolang de arbeidsongeschiktheid voortduurt.

Keuzes en veranderingen

De pensioenregeling van Cosun biedt u veel keuzevrijheid. Hieronder zetten we de mogelijkheden voor u op een rij. Ook leest u meer over de gevolgen van veranderingen in uw privé- of werksituatie voor de opbouw van uw pensioen.

Flexibel pensioen. De keuze is aan u!

U kunt verschillende keuzes maken met betrekking tot uw pensioen. Sommige van deze keuzes kunt u nu al maken, andere op het moment dat u met pensioen gaat. Hieronder zetten wij ze voor u op een rij. In bijlage I van het pensioenreglement staan omrekenfactoren die u kunt gebruiken voor het maken van keuze(s). De uitkomsten van de berekeningen zijn bruto jaarbedragen.

3.1 De keuze die u kunt maken tijdens uw dienstverband

3.1.1 *Vervroeging en uitstel van de pensioendatum*

De standaard leeftijd waarop u met pensioen gaat is 65 jaar. Maar u kunt ook eerder of later met pensioen, door uw ouderdompensioen te vervroegen of uit te stellen. Bij vervroegen wordt het pensioen, dat u op de datum dat u stopt met werken heeft opgebouwd, uitgekeerd over meer jaren. Hierdoor zal echter het bedrag dat u ontvangt na uw pensionering lager zijn. Ook bouwt u, wanneer u uw pensionering vervroegt, minder jaren pensioen op dan wanneer u doorwerkt tot uw 65e. Bij uitstel van pensionering is dat precies omgekeerd. Op zijn vroegst kunt u stoppen wanneer u 55 jaar bent. U kunt uiterlijk met pensioen op uw 70e.

Let op: Als u eerder wilt stoppen, moet u dit ten minste zes maanden voor de gewenste ingangsdatum melden bij het pensioenfonds.

Voorbeeld

Mark wil op zijn 63e met pensioen gaan, in plaats van op zijn 65e. Stel dat Mark op dat moment een ouderdompensioen van € 12.000 per jaar heeft opgebouwd. Dit pensioen gaat normaal gesproken in op leeftijd 65 jaar. Omdat Mark twee jaar eerder stopt ontvangt hij 84,5% (zie tabel 1 in bijlage I van het reglement) van het pensioen dat hij op 65-jarige leeftijd zou ontvangen. Vanaf zijn 63e ontvangt Mark dus $84,5\% \times € 12.000,- = € 10.140,-$ per jaar aan pensioen tot zijn overlijden. Als Mark nog eerder dan 63 jaar met pensioen zou gaan wordt de uitkering verder verlaagd. Als Mark besluit om door te werken tot na zijn 65e wordt de uitkering hoger dan € 12.000,-. Het niet-gebruikte deel van het pensioen wordt dan omgezet in een extra uitkering vanaf het moment dat het pensioen wél ingaat.

3.2 Keuzes die u kunt maken bij uw pensionering

3.2.1 *Ruil partnerpensioen in voor extra ouderdompensioen of andersom*

U kunt uw eigen pensioen verhogen door (een deel van) het partnerpensioen in te ruilen voor extra ouderdompensioen. U kunt dit hogere pensioen vervolgens weer gebruiken om eerder te stoppen met werken. Voor het inruilen van partnerpensioen heeft u toestemming van uw partner nodig.

U kunt alleen dat deel van het partnerpensioen ruilen voor extra ouderdompensioen dat is opgebouwd na 1 januari 2002.

Voorbeeld

Yvonne wil op haar 65e met pensioen. Omdat haar man zelf ook pensioen heeft opgebouwd stemt hij in met het omzetten van een deel van het partnerpensioen in extra ouderdomspensioen. Voor iedere € 100,- aan partnerpensioen die Yvonne inruilt, ontvangt zij € 29,90 extra ouderdomspensioen (zie bijlage I van het reglement, tabel 3, 2e kolom).

Het omgekeerde was ook mogelijk geweest: Yvonne zou het partnerpensioen juist kunnen verhogen, ten koste van het ouderdomspensioen. Als zij € 100,- van haar ouderdomspensioen zou inruilen, wordt het partnerpensioen verhoogd met € 270,70 (zie dezelfde tabel, 3e kolom).

3.2.2 *Eerst hoger pensioen, dan lager (of andersom)*

Normaal gesproken krijgt u na pensionering een vast bedrag per jaar uitgekeerd. Maar u kunt, indien u besluit om vóór uw 65e met pensioen te gaan, er ook voor kiezen tot uw 65e een hoger pensioen te ontvangen en daarna levenslang een lager bedrag. Of omgekeerd. De verhouding tussen het hoge en het lage bedrag mag maximaal 100 : 75 zijn. Als u hierin geïnteresseerd bent, kunt u contact opnemen met het pensioenfonds om de mogelijkheden te laten doorrekenen. Het 'hoog-laag' pensioen heeft overigens geen gevolgen voor de hoogte van het partner- of wezenpensioen.

Let op: Wilt u gebruik maken van de hoog-laag regeling? Geef dit dan drie maanden voor uw pensionering door aan het Pensioenbureau Cosun.

Voorbeeld

Mark heeft nu definitief besloten om op zijn 63e met pensioen te gaan. Zijn ouderdomspensioen bedraagt vanaf zijn 63e, na de eerdere herrekening, € 10.140,- per jaar. Mark beseft zich dat hij vanaf zijn 65e ook een AOW-uitkering zal gaan ontvangen. Tot zijn 65e ontvangt hij echter alleen ouderdomspensioen. Hij besluit nu om de "hoog-laag"-regeling toe te laten passen. Hiermee wordt de pensioenuitkering twee jaar lang wat hoger, en daarna wat lager, vanaf het moment dat Mark ook AOW ontvangt.

Voor iedere € 100,- euro waarmee Mark de pensioenuitkering na zijn 65e laat verminderen wordt de uitkering tussen 63 en 65 jaar € 545,90 hoger (zie bijlage I, tabel 4 van het pensioenreglement).

Veranderingen in uw situatie

Veranderingen in uw privé- of werksituatie kunnen gevolgen hebben voor de opbouw van uw pensioen. In dit hoofdstuk leest u meer hierover. Als deelnemer aan de pensioenregeling bent u verplicht belangrijke wijzigingen zo snel mogelijk door te geven aan het pensioenfonds.

4.1 Wat gebeurt er wanneer uw relatie eindigt?

Op de datum van echtscheiding wordt het ouderdomspensioen dat u heeft opgebouwd verdeeld. Volgens de wettelijke standaardverdeling maakt uw ex-partner aanspraak op de helft van het ouderdomspensioen dat u heeft opgebouwd gedurende de periode dat u beiden een relatie had. Onder de voorwaarde dat u de echtscheiding tijdig bij het fonds aanmeldt, wordt dit deel van het ouderdomspensioen door het pensioenfonds aan uw ex-partner uitgekeerd vanaf het moment dat u met pensioen gaat.

Standaard heeft uw ex-partner recht op dat deel van het partnerpensioen dat tijdens uw relatie is opgebouwd. Dit noemen we bijzonder partnerpensioen. Het bijzonder partnerpensioen wordt uitgekeerd nadat u komt te overlijden. Als u pensioen opbouwt bij Cosun en een nieuwe partner krijgt, wordt het partnerpensioen voor uw nieuwe partner verminderd met het bijzonder partnerpensioen. Uw nieuwe partner deelt dus het partnerpensioen met uw vorige partner en krijgt zelf minder partnerpensioen.

U en uw ex-partner kunnen samen besluiten af te wijken van de standaardregeling. Zo kunt u bijvoorbeeld afspreken dat u het ouderdomspensioen niet verdeelt of dat uw partner geen recht heeft op (bijzonder) partnerpensioen. Zo'n afspraak kan worden opgenomen in de huwelijkse voorwaarden of het echtscheidingsconvenant.

4.2 Nieuw in dienst en uit dienst

4.2.1 *Nieuw in dienst*

Wanneer u in dienst komt bij Cosun, kunt u het pensioen dat u ergens anders hebt opgebouwd meenemen naar het Cosun pensioenfonds. Dit heet 'waardeoverdracht'.

HOE WERKT WAARDEOVERDRACHT BIJ INDIENSTTREDING?

Vraag het Pensioenbureau Cosun contact op te nemen met de pensioenuitvoerder van uw vorige werkgever. Het Pensioenbureau kan u vervolgens vertellen hoeveel pensioen u door de waardeoverdracht bij het Cosun pensioenfonds kunt verkrijgen. Als u met de waardeoverdracht instemt, zal het Pensioenbureau Cosun u een overzicht geven van het pensioen waarop u aanspraak kunt maken bij het Cosun pensioenfonds.

4.2.2 *Uit dienst*

Als u naar een andere werkgever gaat, kunt u de waarde van uw opgebouwde pensioen meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder. Die kent dan extra pensioen toe. Na de waardeoverdracht vervallen alle aanspraken bij het Cosun pensioenfonds. U ontvangt dan dus geen pensioen meer van het Cosun pensioenfonds.

U kunt er ook voor kiezen de waarde van het opgebouwde pensioen te laten staan. Het pensioenfonds streeft ernaar het opgebouwde pensioen waardevast te houden. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds of het pensioen wordt verhoogd (geïndexeerd) en zo ja, met hoeveel. Zoals al eerder gemeld, bestaat er geen recht op indexatie.

HOE WERKT WAARDEOVERDRACHT BIJ UITDIENSTTREDING?

Vraag de pensioenuitvoerder van uw nieuwe werkgever contact met ons op te nemen. Deze pensioenuitvoerder kan u vervolgens vertellen wat u voor uw 'oude' pensioen dat u bij ons hebt opgebouwd krijgt. Pensioenregelingen verschillen van elkaar. Laat u goed voorlichten over wat voor u het beste is.

Kiest u niet voor waardeoverdracht? Dan ontvangt u van ons eens in de vijf jaar een opgave van het opgebouwde pensioen.

4.2.3 Werkloos

Heeft u geen andere baan nadat u uw dienstverband bij Cosun heeft beëindigd? Dan houdt u in ieder geval het recht op het pensioen dat u bij Cosun heeft opgebouwd. Het pensioen groeit echter niet verder aan, behalve door eventuele indexatie.

4.3 Meer of minder gaan werken

Als u meer of minder uren gaat werken heeft dat invloed op uw pensioenopbouw. Uw inkomen zal namelijk meestal veranderen en daardoor ook uw pensioengrondslag. Uw jaarlijkse pensioenopbouw zal daardoor hoger of lager zijn dan voorheen.

Stel, dat iemand 20 uur per week gaat werken, in plaats van 40 uur. Dan bedraagt de pensioenopbouw vanaf dat moment ook 50% van de opbouw die zou plaatsvinden bij een voltijds dienstverband.

4.4 Een periode met verlof

- **Onbetaald verlof**
Als u een periode met onbetaald verlof gaat, dan stopt voor de periode van verlof de opbouw van uw pensioen. Zodra u weer aan het werk gaat, start de opbouw weer.
- **Zwangerschapsverlof / ouderschapsverlof / levensloopverlof**
Tijdens zwangerschaps- en ouderschapsverlof gaat de opbouw van uw pensioen gewoon door. Bij opname van levensloopverlof zal de opbouw maximaal voor een half jaar voortduren. Voor meer informatie hierover kunt u contact opnemen met uw afdeling personeelszaken.

4.5 Arbeidsongeschikt

Indien u (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt wordt, loopt de opbouw van uw pensioen geheel of gedeeltelijk door. De opbouw is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid (zie de tabel). Gedurende de periode waarin u volgens de wet recht heeft op loondoorbetaling of een uitkering bij ziekte wordt de pensioenopbouw volledig voortgezet. Gedurende de periode waarin u na de hiervoor genoemde periode van ziekte recht heeft op een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA) wordt de pensioenopbouw door het fonds voortgezet zolang u voor minstens 35% arbeidsongeschikt bent.

% Arbeidsongeschiktheid op grond van de WIA	% Voortzetting pensioenopbouw
80 of meer	100
Van 65 tot 80	72,5
Van 55 tot 65	60
Van 45 tot 55	50
Van 35 tot 45	40

Voorbehoud

Bovenstaande is slechts een samenvatting van het pensioenreglement. U kunt hieraan dan ook geen rechten ontleen. Voor specifieke uitvoering van de pensioenregeling verwijzen wij u naar het pensioenreglement. Uw werkgever heeft het recht in bijzondere gevallen de betaling van de premies te stoppen of te verminderen. Ook kan het bestuur van het fonds in overleg met de werkgever in bijzondere gevallen afwijken van het pensioenreglement.

Het volledige reglement kunt u opvragen bij het Pensioenbureau Cosun of uw afdeling personeelszaken.

Pensioenbureau Koninklijke Coöperatie Cosun U.A.

Postbus 3411

4800 MG Breda

T (076) 530 34 08 en (076) 530 34 10

E Pensioenbureau@cosun.com

Vragen?

In de Stichting Pensioenfonds Koninklijke Cosun is al het opgebouwde pensioen ondergebracht van de deelnemers. Het fonds beheert het vermogen en zorgt ervoor dat pensioengerechtigden maandelijks hun uitkering ontvangen. Ook informeert het fonds u over uw persoonlijke situatie met het jaarlijkse pensioenoverzicht.

Het Pensioenbureau Cosun ondersteunt het bestuur bij het uitvoeren van een goed pensioenbeleid en de pensioenregelingen. Ook houdt zij de administratie bij van alle deelnemers. Daarnaast vervult het bureau een belangrijke rol bij de voorlichting.

Hebt u vragen over uw pensioen, neem contact op met het Pensioenbureau Cosun. Ervaren collega's staan u graag te woord.

T (076) 530 34 09

F (076) 530 34 33

E pensioenbureau@cosun.com